

Handläggare
Åström Sinisalo Tobias

Datum
2015-06-04

Diarienummer
AMN-2015-0114

Arbetsmarknadsnämnden

Uppföljning ekonomiskt bistånd och arbetsmarknad 2015

Förslag till beslut

Arbetsmarknadsnämnden föreslås besluta

att överlämna rapporterna till kommunstyrelsen,

att lägga informationen till handlingarna.

Sammanfattning

En rapport över utvecklingen av utbetalt ekonomiskt bistånd, antal hushåll, orsaker till beviljat ekonomiskt bistånd och uppföljning av arbetsmarknadsinsatser per maj presenteras i bilaga 1.

Kostnaderna totalt för utbetalt ekonomiskt bistånd för perioden från januari till maj är högre än för samma period 2014. Det är kostnaderna för försörjningsstöd flykting som procentuellt är klart högre än för samma period 2014. Det har pågått en minskning av antalet hushåll som beviljats ekonomiskt bistånd för tillfälligt boende de två sista månaderna.

Det totala antalet unika hushåll med utbetalt ekonomiskt bistånd är högre (ca 200 hushåll) i maj 2015 jämfört med maj 2014. Jämfört med april 2015 så är det främst antalet med ekonomiskt bistånd flykting som har ökat något. Hushåll med mycket långvarigt ekonomiskt bistånd (minst 27 av de 36 sista månaderna) beviljas ekonomiskt bistånd främst pga ohälsa eller arbetslöshet. Det har under året skett en ökning av personer som beviljas ekonomiskt bistånd pga arbetslöshet samtidigt som fler har avslutats från Navet för arbetsmarknadsinsatser än vad som skrivs in hos Navet de två sista månaderna.

Arbetsmarknadsförvaltningen

Lena Winterbom
Direktör

Bilaga 1 Uppföljning ekonomiskt bistånd 201504

Handläggare
Tobias Åström Sinisalo

Datum
2015-06-04

Diarienummer
AMN-2015-0114

Uppföljning av ekonomiskt bistånd¹ per maj 2015

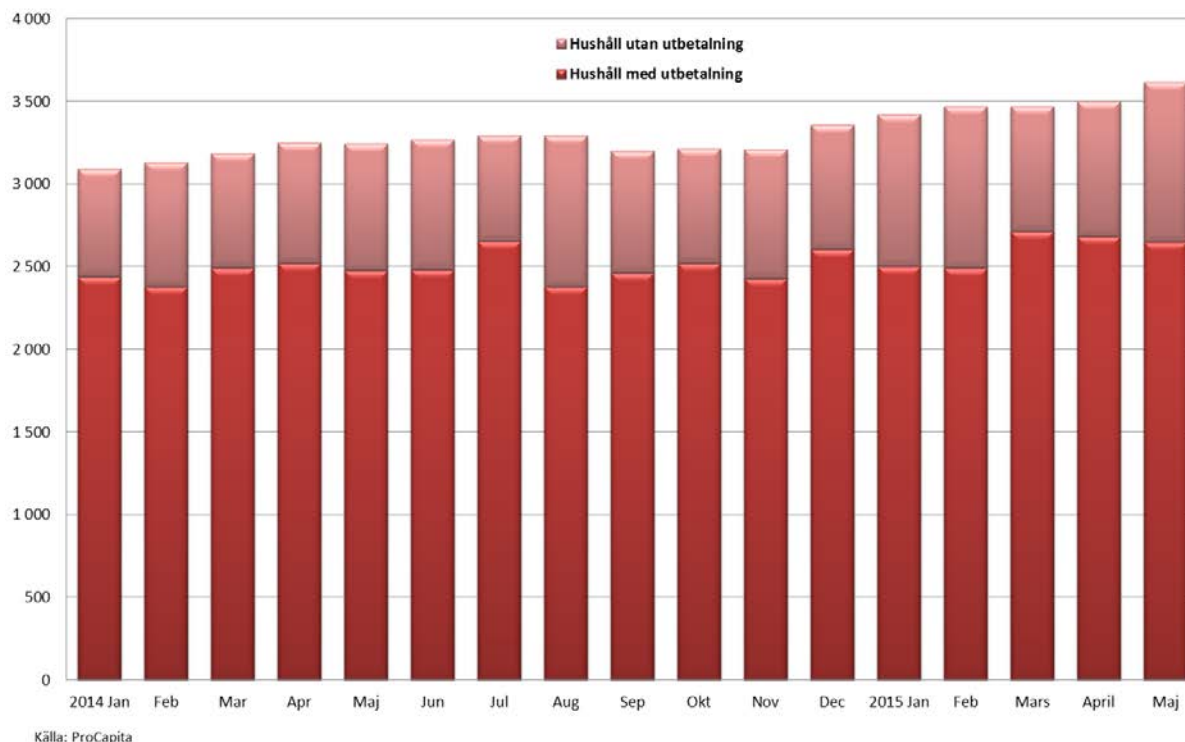
Kostnaderna totalt för utbetalt ekonomiskt bistånd för perioden från januari till maj är högre än för samma period 2014. Det är kostnaderna för försörjningsstöd flykting som procentuellt är klart högre än för samma period 2014. Det har pågått en minskning av antalet hushåll som beviljats ekonomiskt bistånd för tillfälligt boende de två sista månaderna.

Det totala antalet unika hushåll med utbetalt ekonomiskt bistånd är högre (ca 200 hushåll) i maj 2015 jämfört med maj 2014. Jämfört med april 2015 så är det främst antalet med ekonomiskt bistånd flykting som har ökat något. Hushåll med mycket långvarigt ekonomiskt bistånd (minst 27 av de 36 sista månaderna) beviljas ekonomiskt bistånd främst pga ohälsa eller arbetslöshet. Det har under året skett en ökning av personer som beviljas ekonomiskt bistånd pga arbetslöshet samtidigt som fler har avslutats från Navet för arbetsmarknadsinsatser än vad som skrivs in hos Navet de två sista månaderna.

Antal hushåll som får ekonomiskt bistånd som presenteras i denna månadsrapport är hämtad från registerutdrag ur verksamhetens handläggarssystem ProCapita. De hushåll som rapporteras är hushåll som fått en utbetalning av ekonomiskt bistånd den månad redovisningen avser. Hushåll som får avslag eller inte lämnat in ansökan om ekonomiskt bistånd den aktuella månaden är inte inräknade. Observera att uppgifter för kostnad och antal hushåll för den senaste månaden är preliminära. Siffrorna justeras vid nästa månadsrapport. I nedanstående diagram illustreras antal hushåll med insatsen ekonomiskt bistånd som pågår hela eller delar av en månad. I insatsen ekonomiskt bistånd ingår inte bara hushåll som får en utbetalning av ekonomiskt bistånd utan även hushåll som t ex får avslag eller inte lämnat in ansökan den aktuella månaden men gjort det tidigare och det finns ett öppet ärende. I dessa ärenden ingår mer eller mindre omfattande handläggning. Det finns ytterligare ärenden som innebär handläggning som inte ingår i insatsen ekonomiskt bistånd t ex hushåll vid inledande faser vid en förstagångsansökan.

¹ Med ekonomiskt bistånd avses försörjningsstöd och ekonomiskt bistånd till livsföring i övrigt, flyktingar inkluderat.

Antal hushåll med insats ekonomiskt bistånd

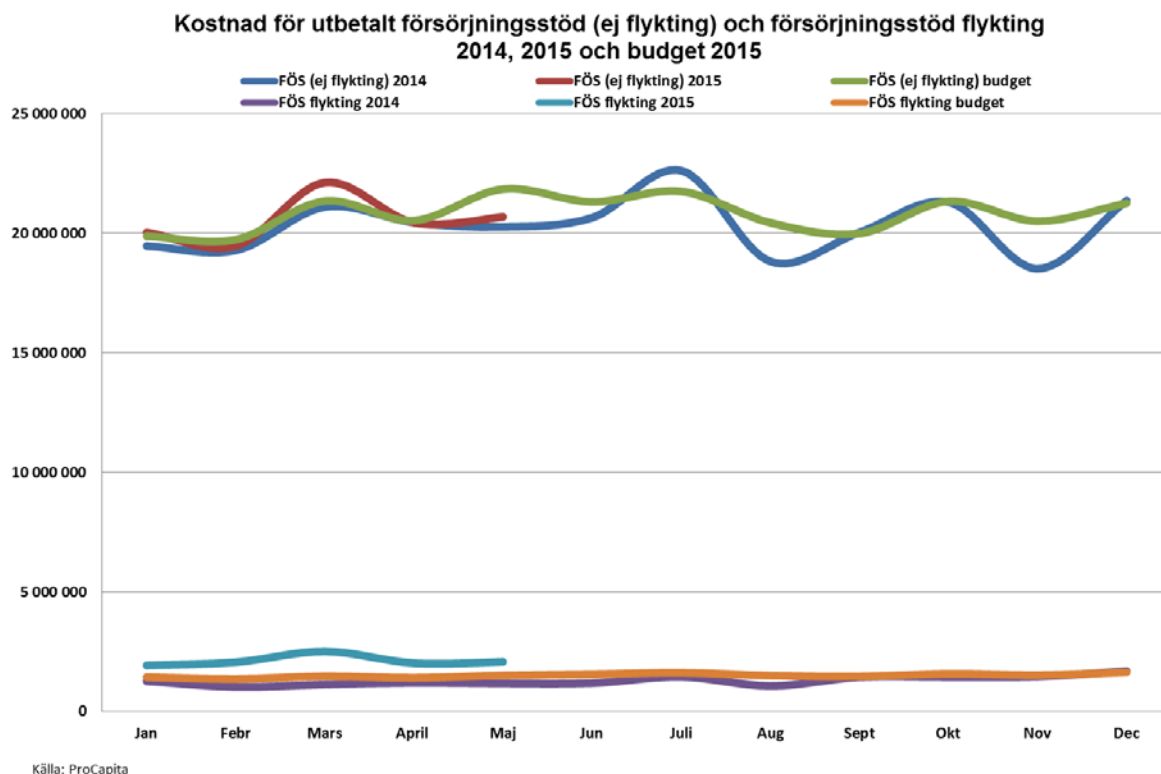
Det har en längre period skett en ökning av antalet insatser med ekonomiskt bistånd. Ökningen av antal insatser med ekonomiskt bistånd beror främst på ett ökat antal flyktinghushåll. Från april 2013 har det skett en generell ökning av hushåll med insats ekonomiskt bistånd flykting.

Av alla hushåll med insats ekonomiskt bistånd så har i genomsnitt ca 63 procent fått sin ansökan om ekonomiskt bistånd helt beviljad den aktuella månaden, ca 13 procent har fått den delvis beviljad, ca 6 procent har fått helt avslag på sin ansökan och ca 18 procent väntar på beslut eller så finns ingen ej beslutad ansökan (avvaktan på att insatsen ska avslutas).

Statistik från socialtjänstens Mottagningsenhet visar att det under första månaderna 2015 mottogs i genomsnitt över 15 ansökningar fler per månad än under de första månaderna 2014. Mottagningsenheten är den enhet som har de första kontakterna med personer som avser ansöka om ekonomiskt bistånd. I genomsnitt är det över 60 personer i månaden som kontaktar Mottagningsenheten som avser att ansöka om ekonomiskt bistånd som aldrig leder till ett ansökningsärende.

Kostnader

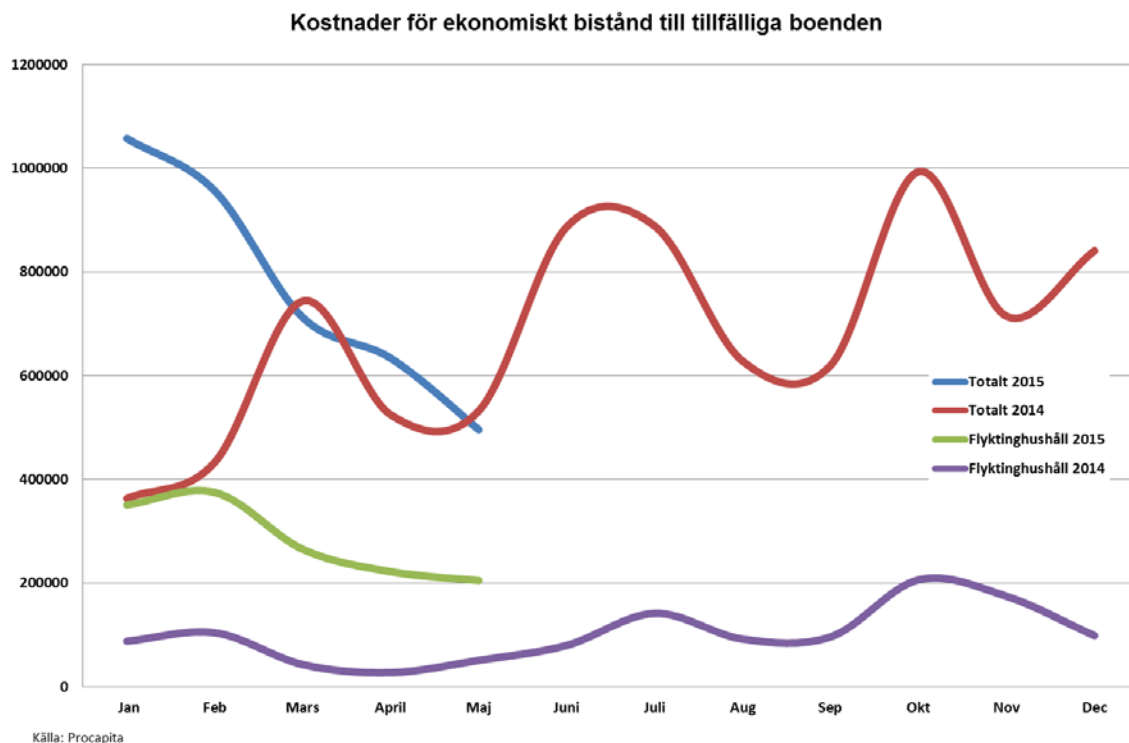
Kostnaderna totalt för utbetalt ekonomiskt bistånd för perioden från januari till maj är högre än för samma period 2014, drygt 6 procent. Det är kostnaderna för försörjningsstöd flykting som är klart högre än förra året.

Kostnaden för försörjningsstöd (ej flykting) var i mars 2015 höga för att gå ner i april. Kostnaderna i maj 2015 är något högre än maj föregående år. Kostnader för utbetalt försörjningsstöd fluktuerar ofta under året t ex beroende på när personer är i utbildning med studiemedel och när hushållen får höga räkningar. Det ska därför undvikas att jämföra en månad med annan samma år. Vanligtvis så räknas riksnormen upp varje år nationellt i samband med årsskiftet utifrån bl a höjning av konsumentprisindex. Ingen uppräknig av riksnormen har ännu gjorts för 2015, vilket har undvikit direkta kostnadsökningar.

Kostnaderna för utbetalt försörjningsstöd flykting ökade under hösten 2014 och fortsätter att öka i början på 2015. Kostnader för utbetalt försörjningsstöd flykting påverkas bl a av flyktingsströmmar i världen och hur snart personerna får etableringsersättning. Under 2014 mottogs ett stort antal flyktingar från Syrien och prognosen är att detta kommer att gälla även för 2015. Kostnader per hushåll är klart högre hittills 2015 än 2014. Många av personerna ingår i etableringsreformen och då är försörjningsstödet främst en komplettering till etableringsersättningen från Försäkringskassan. Kommunen får statsbidrag för varje flykting som kommunen tar emot.

Vissa familjer med ekonomiskt bistånd som saknar en permanent boendelösning blir tvungen att bo i kostsamma tillfälliga lösningar. Det rör sig om hotell, vandrarhem eller liknande t ex Brogård lägenhetshotell, Vandrarhem Centralstationen, Kvarntorget vandrarhem eller Uppsala lägenhetshotell. Diagrammet nedan illustrerar kostnaderna för utbetalt ekonomiskt bistånd för tillfälliga boenden.

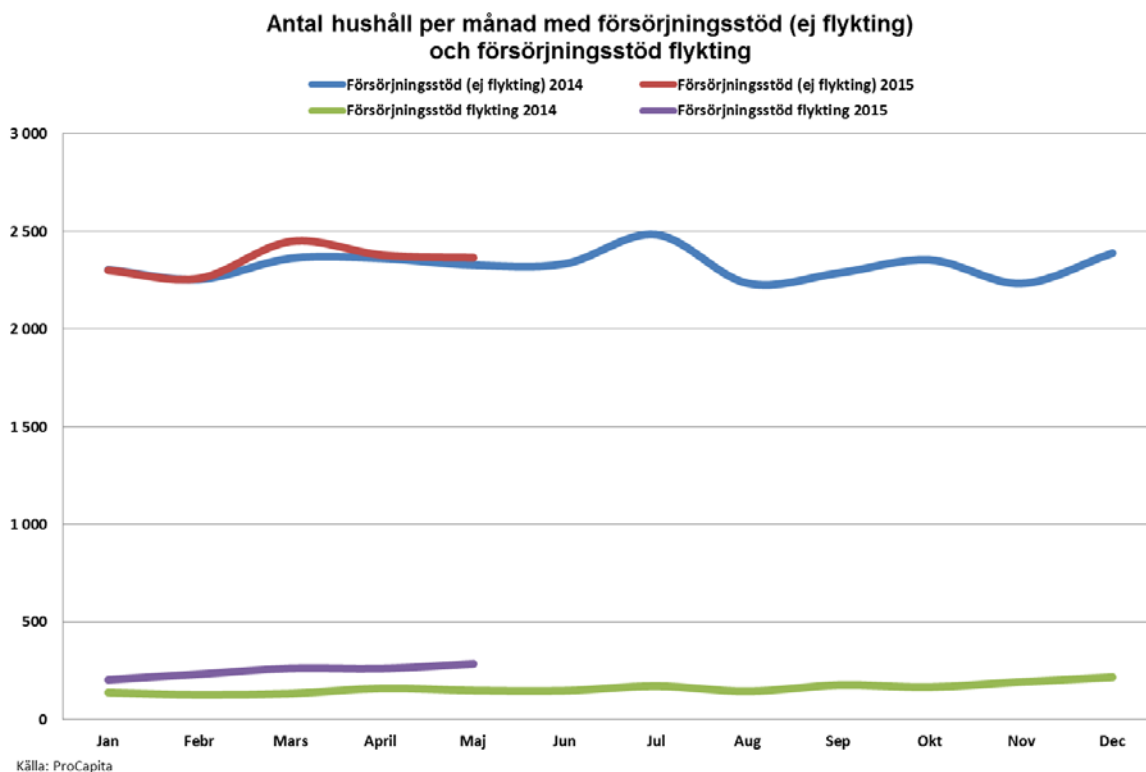

Kostnaderna för tillfälliga boenden steg under 2014 och stannade på en hög nivå under januari och februari 2015. Genomsnittskostnaden per månad för tillfälligt boende är över 300 tkr högre första tertialen 2015 än 2014. Ökning förklaras delvis genom ett högre antal flyktinghushåll med ekonomiskt bistånd som i större grad saknar ett permanent boende. Första tertialen 2014 var det i genomsnitt 5 flyktinghushåll per månad som beviljades ekonomiskt bistånd till tillfälligt boende, antalet hushåll för samma period 2015 var 21 hushåll. Hittills 2015 beviljas i genomsnitt ca 75 hushåll ekonomiskt bistånd till tillfälligt boende. Dessa hushåll hade om de inte bodde i tillfälliga boende haft boendekostnader som hade påverkat kostnaderna för ekonomiskt bistånd, men kostnaderna hade då varit lägre. Från mars ligger kostnaderna i nivå med förra året.

Någon systematisk jämförelse med andra kommuner kring kostnader för tillfälliga boenden finns inte. 2013 ställde socialtjänstens bostadssamordning frågan till socialtjänsten i antal medelstora städer om hur deras bostadssociala verksamhet var organiserad och vilka kostnader kommunerna hade för tillfälliga boende så som vandrarhem eller liknande. Resultatet var skiftande. I Norrköping utbetalades ca 1 200 tkr i tillfälliga boendekostnader under 2012 medan i Lund som är en mindre stad betalades ut ca 10 000 tkr.

Antal hushåll

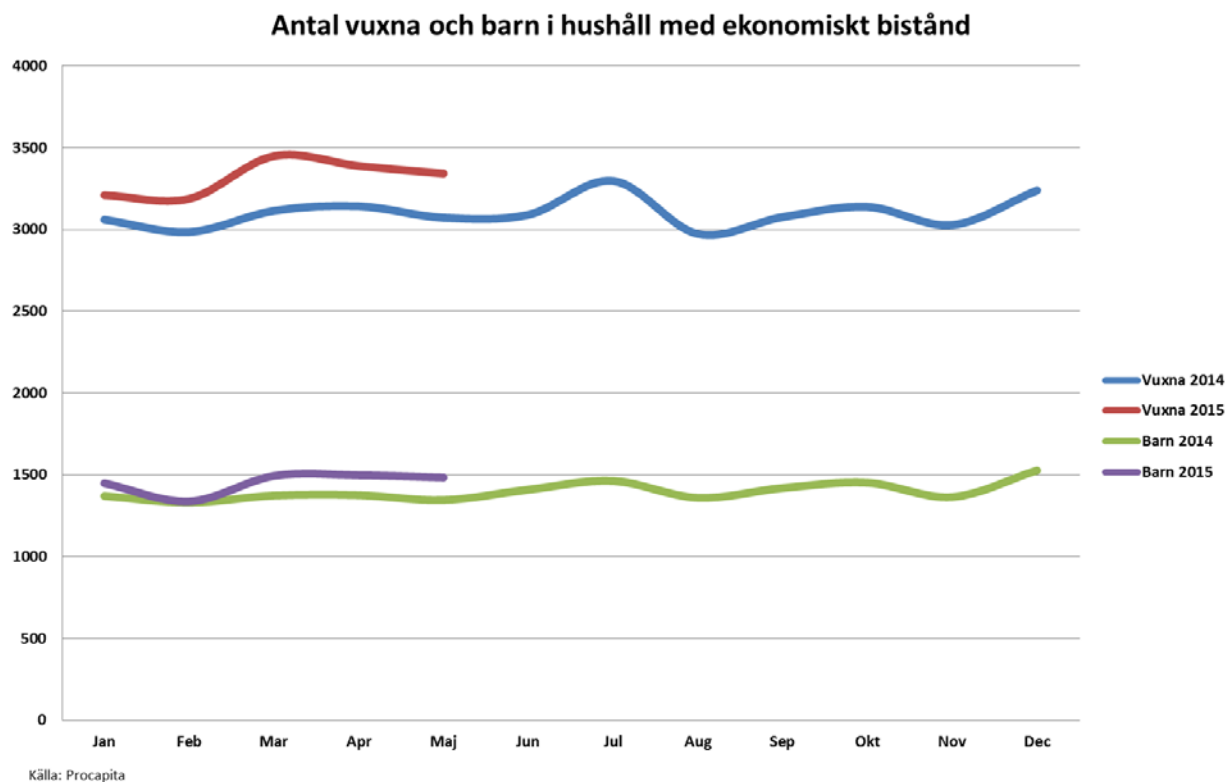
Antalet hushåll i behov av försörjningsstöd (ej flykting) pendlade mellan ca 2 200 hushåll och 2 500 hushåll per månad under 2014. Antal hushåll i maj 2015 uppgick till drygt 2 350 hushåll. Det är ca 1 procent färre kvinnor som får ekonomiskt bistånd varje månad än män.

Antalet hushåll med försörjningsstöd flykting fluktuerade mellan 125 och 220 under 2014. I maj 2015 var det ca 280 hushåll som fick försörjningsstöd, vilket är ungefär 130 fler än i maj 2014. Det har även skett en märkbar ökning av antal personer som bor i hushåll med försörjningsstöd flykting de senaste två åren.

Barnfamiljer

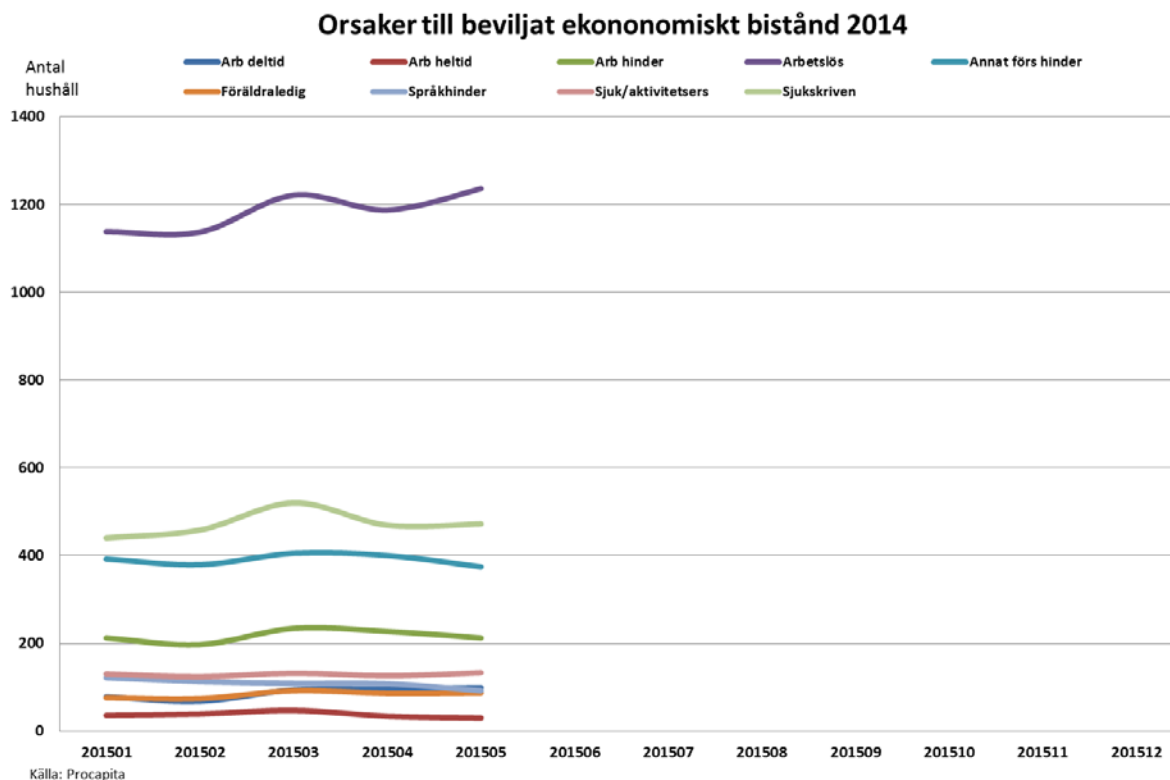
Att belysa barnperspektivet inom verksamhet med ekonomiskt bistånd är angeläget. Att inte ha samma ekonomiska förutsättningar som andra barn kan innebära att barnet måste avstå från sådant som kamraterna tar för givet. Ekonomisk utsatthet kan påverka annat som har betydelse för barns möjligheter att utvecklas och styra över sina egna liv, så som skolresultat, hälsa och trygghet. Barn som lever i familjer med långvarigt ekonomiskt bistånd löper även en större risk att själva som vuxna bli beroende av ekonomiskt bistånd. Föräldrar är viktiga som förebilder för sina barn. Därför är det viktigt att prioritera barnfamiljer när det gäller stöd och insatser som leder till arbete eller utbildning och egen försörjning. Barnfamiljer prioriteras genom att de i högre grad än andra erbjuds välfärdsjobb. Antalet barn i hushåll med ekonomiskt bistånd var färre på våren 2014 jämfört med våren 2013 för att sedan vara ungefär lika under hösten. För perioden från januari till april 2015 är det en märkbar fler antal vuxna och barn så bor i hushåll med ekonomiskt bistånd jämfört med samma period 2014. Ökning beror främst på ett ökat antal flykting hushåll. Antal unika barn som bor i hushåll med försörjningsstöd (ej flykting) är ungefär lika många under första tertialen 2014 som 2015, antalet vuxna är dock något högre 2015.

Orsaker till ekonomiskt bistånd

Orsak till utbetalt ekonomiskt bistånd bygger i denna rapport på orsaken till varför personen som hushållet är registrerat på, att den s k registerledaren² får ekonomiskt bistånd. Den vanligaste orsaken till utbetalt ekonomiskt bistånd är arbetslöshet. I maj 2015 var kostnaden för gruppen arbetslösa drygt 11 000 tkr i beviljat ekonomiskt bistånd, vilket är högst hittills i år.

² Vid sammanboende så registreras oftast hushållet på kvinnan och hon blir då registerledare, i dessa fall framgår inte den andra personens orsak till ekonomiskt bistånd i denna statistik. Drygt 25 procent av de totala hushållen med ekonomiskt bistånd per månad så är familjesammansättningen sammanboende

Antal personer som får ekonomiskt bistånd pga språkhinder (Socialstyrelsens definition) har stått för en stor procentuell minskning under 2014 och minskningen fortsätter 2015. Minskningen beror på att många nu är sjukskriven, studerar Sfi eller grund/gymnasieutbildning.

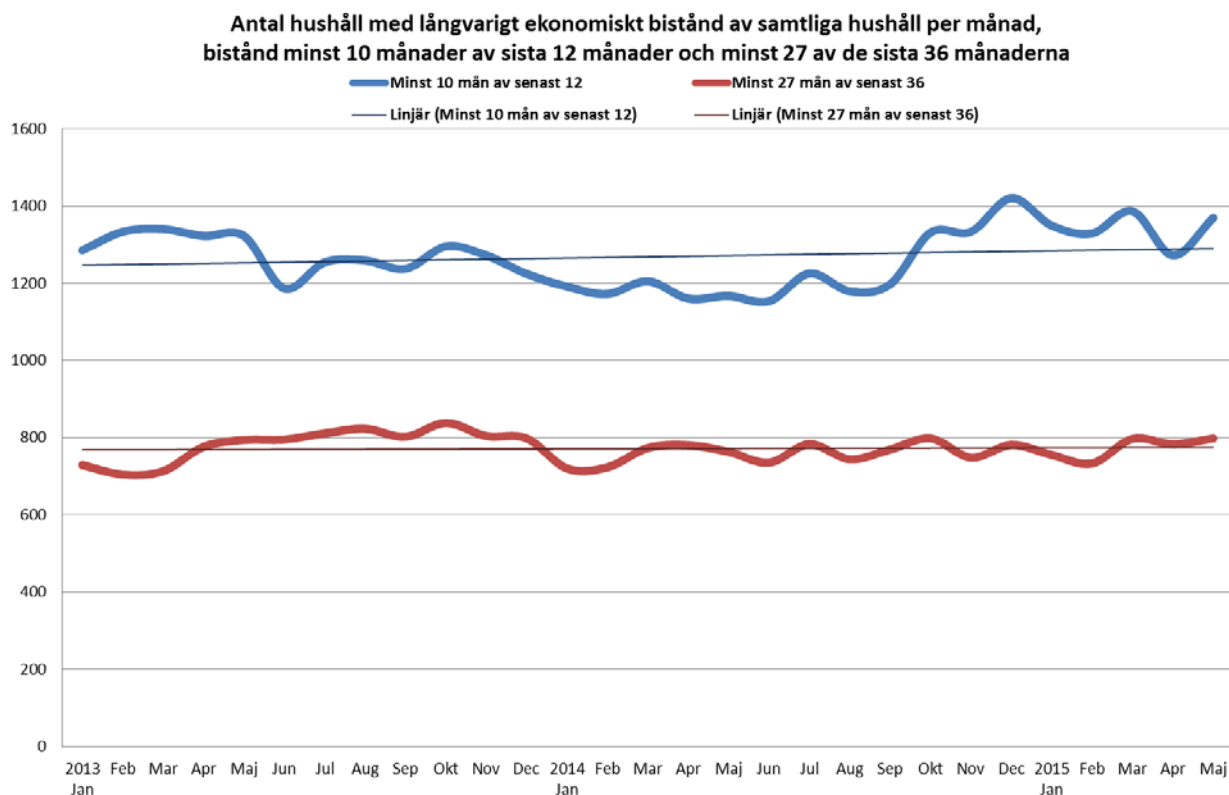
En jämförelse med andra kommuner visar att färre har annat arbetshinder (t ex avvaktar nybesöksutredning, avvaktar socialförsäkringsförmån) som orsak till ekonomiskt bistånd i Uppsala, men fler har arbetslöshet som orsak.

Den vanligaste orsaken, vilket motsvarar ungefär hälften, till ekonomiskt bistånd hos unga i åldern 18-24 år är arbetslöshet. I maj 2015 har ca 240 hushåll av den gruppen beviljats ekonomiskt bistånd pga arbetslöshet, vilket är något högre än föregående månader 2015. Efter arbetslöshet är arbetshinder (60 hushåll) samt annat försörjningshinder (90 hushåll) de mest förekommande orsakerna under mars. Noteras bör även att orsaken sjukskriven har ökat i denna åldersgrupp.

Långvariga biståndsmottagare

Lagstiftaren har gett socialtjänsten som huvuduppgift att hjälpa den enskilde så han eller hon kan klara sig utan ekonomiskt bistånd. Personer med försörjningsproblem ska snabbt och effektivt få stöd att uppnå varaktig självförsörjning. Det finns studier som visar att långvarigt biståndsmottagande i sig kan vara en riskfaktor genom att det kan förstärka utanförskap och försämra möjligheten att få fast förankring på arbetsmarknaden. Uppsala har en stor andel långvariga biståndsmottagare. Uppsala står inför utmaningen att sänka andelen långvariga

biståndsmottagare. Andelen mycket långvariga biståndsmottagare ökar i riket såväl som i Uppsala.

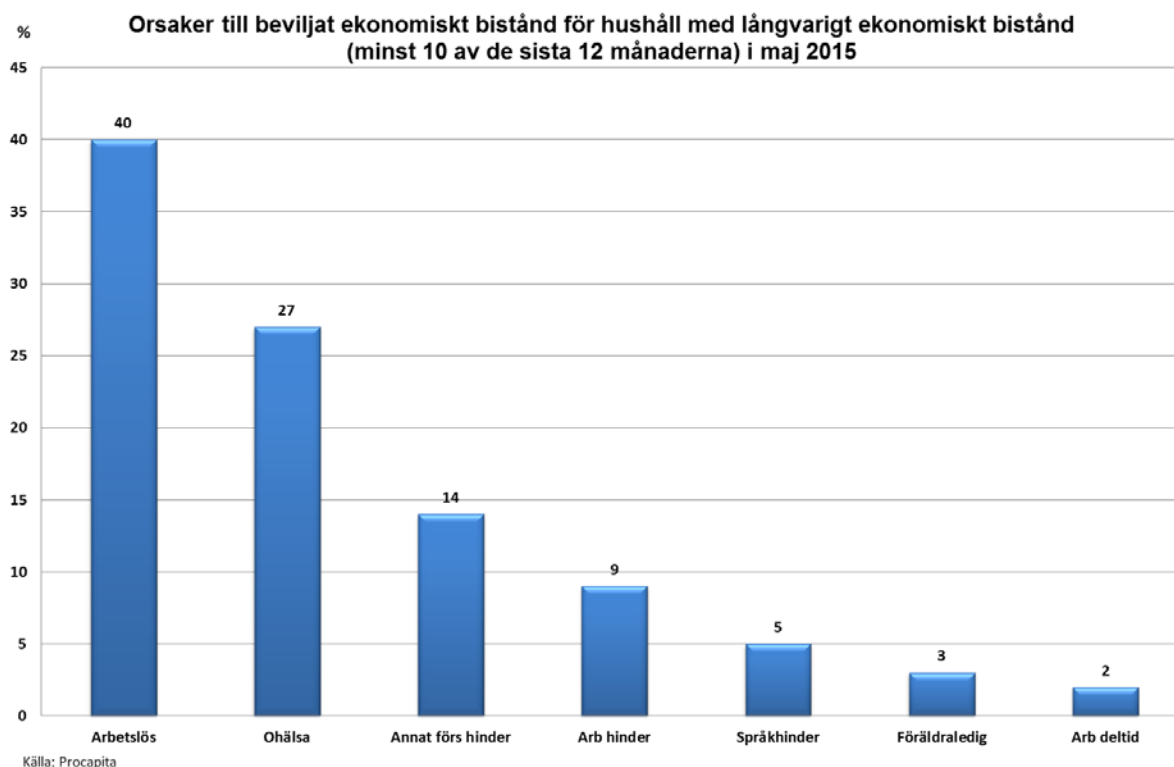
Diagrammet ovan illustrerar antal hushåll som fått ekonomiskt bistånd minst 10 av de sista 12 månaderna samt minst 27 av de sista 36 månaderna utifrån att hushållet beviljades bistånd den månad som grafen visar. Trendlinjen visar en ökning av hushåll med långvarigt biståndsmottagande mellan januari 2013 och maj 2015. Det är 839 hushåll av de 1369 i maj (61 %) som haft ekonomiskt bistånd samtliga 12 månaderna.

Antal hushåll med ekonomiskt bistånd minst 27 av de sista 36 månaderna förändras marginellt från månad till månad. Någon förändring av trend från januari 2013 går inte att tyda. Det är 226 hushåll av de 798 i maj (28 %) som haft ekonomiskt bistånd samtliga 36 månaderna.

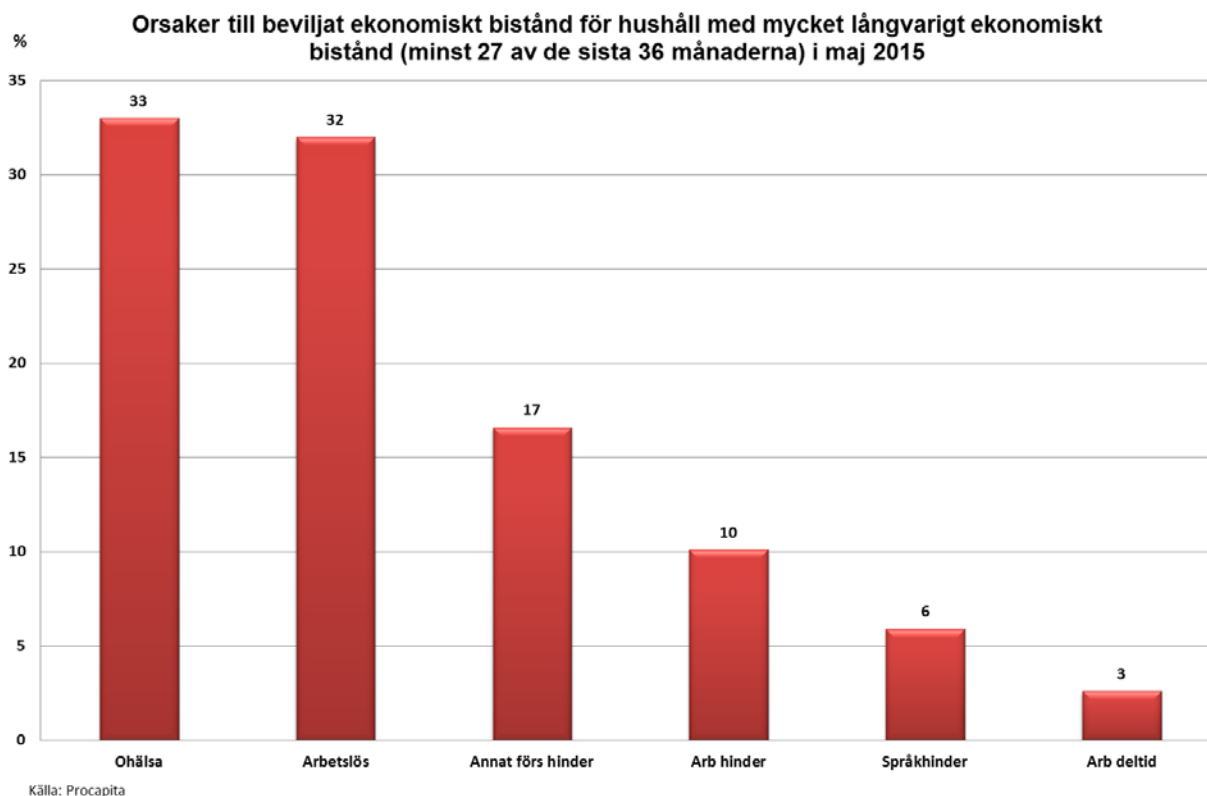
Av dem med mycket långvarigt ekonomiskt bistånd är ca 24 procent barnfamiljer, och 8 procent av alla hushåll i september 2014 är barnfamiljer med mycket långvarigt ekonomiskt bistånd. Det är små skillnader mellan könen gällande vilka som har långt och mycket långt biståndsmottagande, det är ungefär en procent fler kvinnor.

I de indikatorer som Socialstyrelsen presenterar i sin öppna jämförelse så har andelen personer i långvarigt biståndsmottagande (10 av de sista 12 månaderna) i Uppsala minskat mellan 2011 till 2013 medan andelen i mycket långvarigt biståndsmottagande (27 av de sista 36) har ökat under samma period.

Nedan redogörs orsaken till varför hushåll med långvarigt ekonomiskt bistånd beviljades ekonomiskt bistånd i maj 2015.

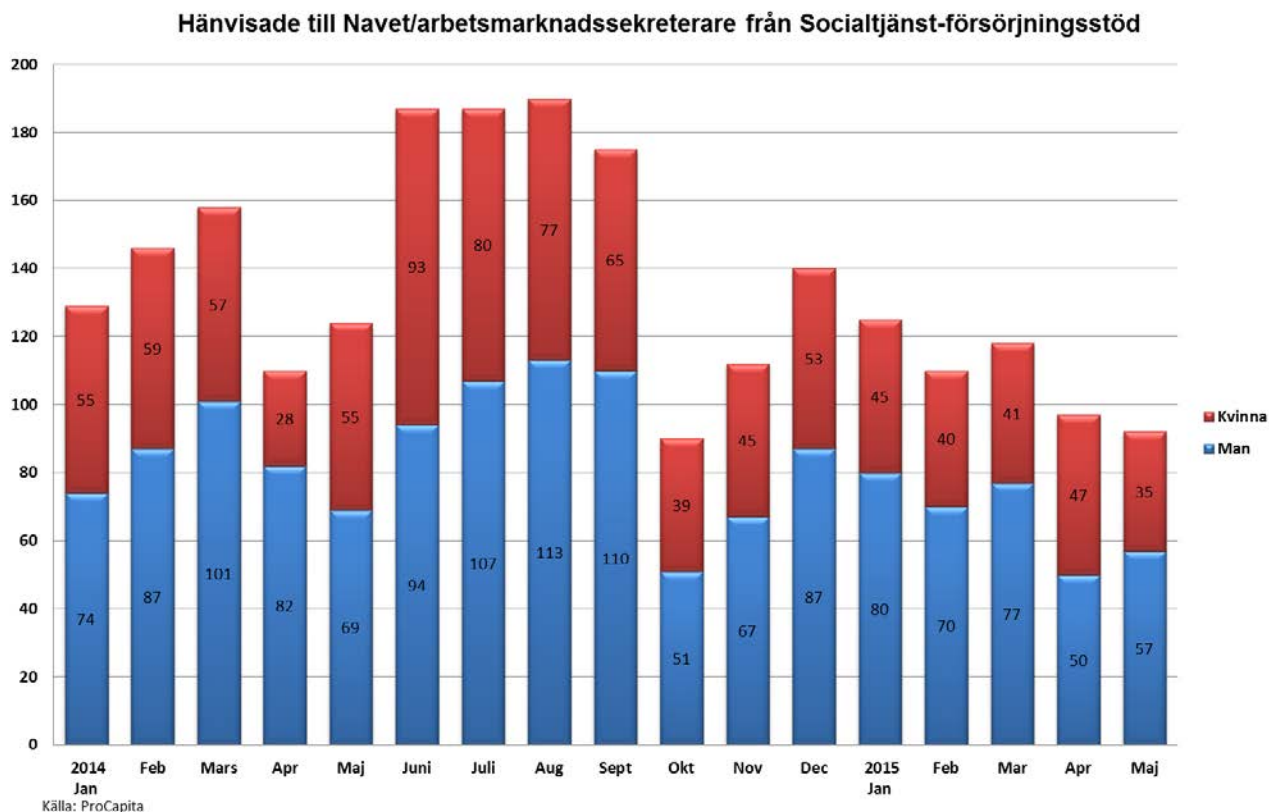
Den vanligaste orsaken till långvarigt ekonomiskt bistånd är arbetslöshet. Personer med arbetslöshet som orsak hänvisas överlag till Navet för arbetsmarknadsinsats. I vissa fall bedöms att en arbetsmarknadsinsats via Navet inte är passande utifrån personens behov. Det näst största försörjningshindret är ohälsa. Behovet av ekonomiskt bistånd för dessa personer beror på att de helt saknar sjukpenninggrundande inkomst och sjukpenning eller har så låg ersättning att de har rätt till försörjningsstöd. Läkare och Försäkringskassan har bedömt att de saknar arbetsförmåga och för de som är sjukskrivna behövs en medicinsk rehabilitering innan en arbetslivsinriktad rehabilitering blir aktuell. För att utveckla samarbete och insatser för gruppen sjukskrivna pågår ett gemensamt projekt mellan länets kommuner och Försäkringskassan, finansierat av Samordningsförbundet Uppsala län. En kommunal arbetsmarknadsinsats i traditionell mening är alltså inte aktuell för denna grupp. Annat försörjningshinder består främst av personer som det av olika anledningar inte finns krav på förändring. Runt 9 procent har ett annat arbetshinder än arbetslöshet. De flesta av dessa personer deltar i en arbetsrehabiliterande insats. En grupp på runt 5 procent utgörs av personer som är utlandsfödda och saknar tillräcklig kunskap i svenska språket och därför har svårigheter att få arbete eller påbörja studier. Vissa får insatser via t ex den ideella föreningen Nyby Vision, dock inte alla.

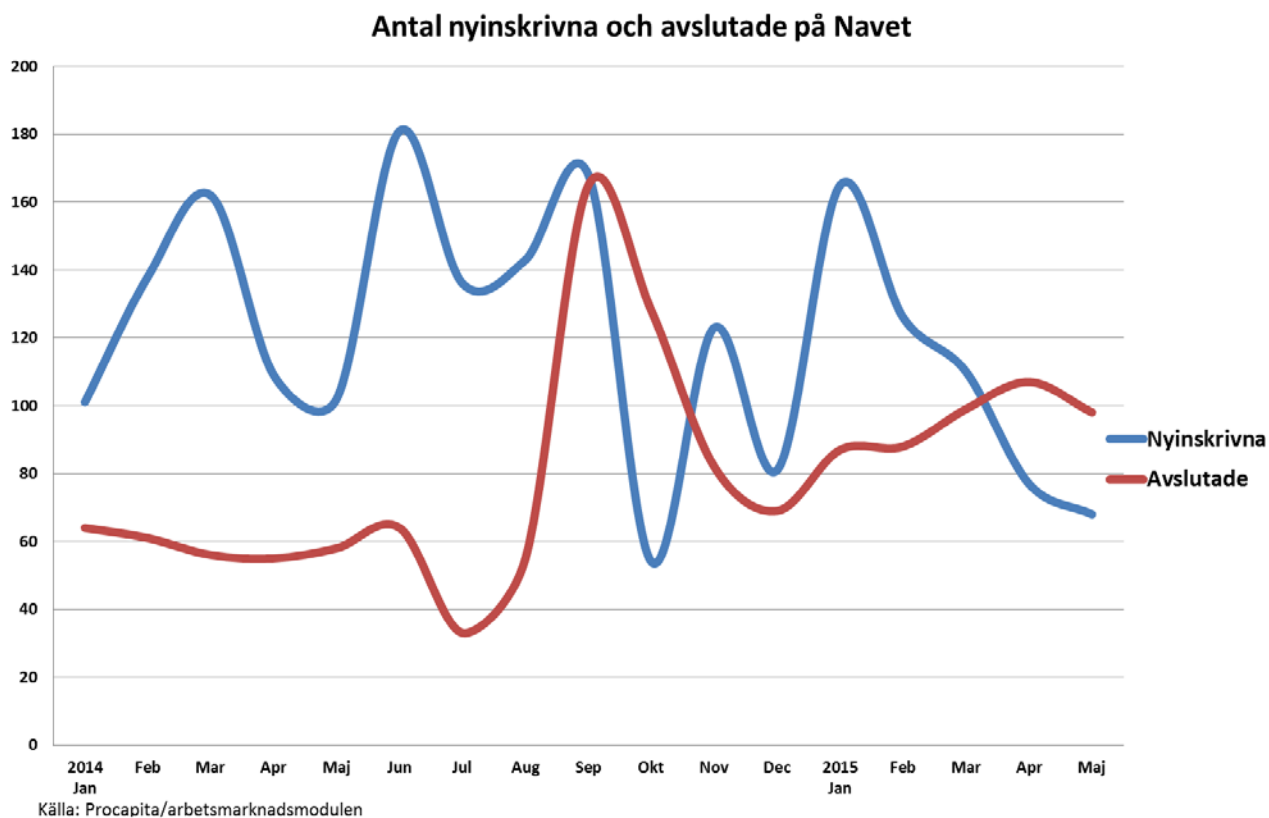
I hushållen med mycket långt ekonomiskt bistånd är ohälsa den vanligaste orsaken till beviljat ekonomiskt bistånd följt av arbetslöshet.

Arbetsmarknadsåtgärder

Många som söker ekonomiskt bistånd på grund av arbetslöshet saknar eller har en sporadisk förankring på arbetsmarknaden. Dessa personer ska hänvisas till arbetsmarknadssekreterare för att effektivt lotsas in på arbetsmarknaden. Konstant är det fler män än kvinnor som hänvisas till arbetsmarknadssekreterare. Socialtjänst-försörjningsstöd är väl medvetna om att fler män än kvinnor hänvisas till arbetsmarknadssekreterare och arbetar på fler sätt med att motverka undermedvetna könsbaserade bedömningar. Detta görs bl a genom medvetandegöra könsskillnader i det vardagliga arbete och i handledning av ärenden.

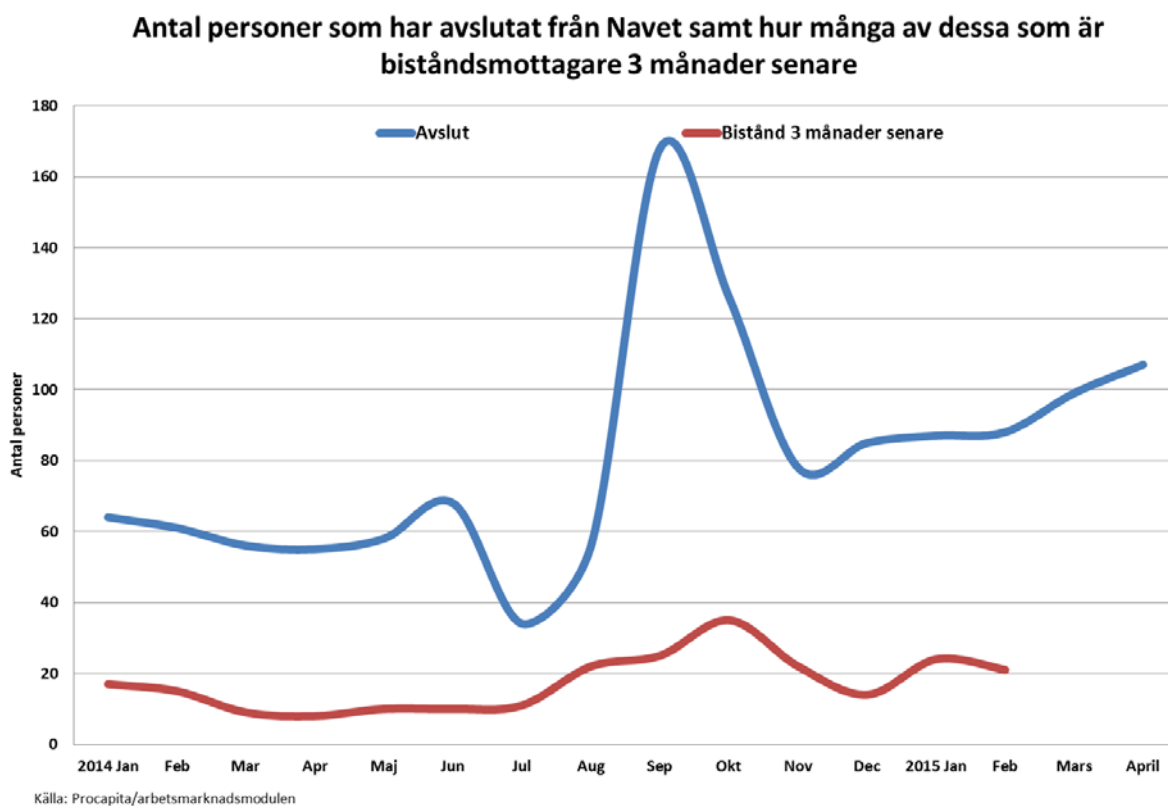
För perioden från januari till maj 2014 hänvisades i genomsnitt 133 personer till Navet medan för samma period 2015 hänvisades i genomsnitt 108. På Navet ska personerna snabbt påbörja en arbetsmarknadsinsats. I början på juni 2015 var nästan 1 400 personer (40 % kvinnor) inskrivna på Navet. Av dem var 155 personer (40 % kvinnor) ute hos de upphandlade utförarna för insats men fler är aktuella för insats eller för en ny period hos utförare.

Antalet avslut per månad har i genomsnitt under 2014 varit färre än antalet inskrivna per månad. Detta har inneburit ett ökat antal personer som är i eller på väg att påbörja sin arbetsmarknadsinsats. I april och maj 2015 var det dock fler som avslutade på Navet än som skrevs in. Det var fler även fler som avslutades från Navet de fem första månaderna 2015 än 2014.

De vanligaste avslutsorsakerna från Navet under 2014 är arbete (ca 35 %), studier (ca 13 %) och ej längre aktuell för ekonomiskt bistånd (ca 36 %). Under perioden januari till maj 2015 har 486 personer avslutats från Navet. Av dessa har 26 procent börjat arbeta och 14 procent börjat studera.

Nedanstående diagram visar antal personer som har avslutats från Navet samt hur många av dessa som har ekonomiskt bistånd tre månader senare.

I genomsnitt per månad så har 23 procent av personerna som avslutats hos Navet ekonomiskt bistånd tre månader efter avslut.